

Kulturutskottets yttrande 2024/25:KrU4y

Proposition 2024/25:60 Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har beslutat att ge kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2024/25:60 Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta och de motioner som väckts med anledning av propositionen, i de delar som berör kulturutskottets beredningsområde.

Kulturutskottet har beslutat att endast yttra sig över propositionen och begränsar sitt yttrande till de forskningsinsatser som berör villkoren för företagare inom kulturella och kreativa branscher, möjligheterna att skapa attraktiva och hållbara livsmiljöer och civilsamhällets betydelse för livskvalitet och folkhälsa.

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen presenterar regeringen forskningspolitiken för åren 2025-2028. Förslagen omfattar såväl forskning som innovation. Målet är att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation. I propositionen föreslår regeringen satsningar på bl.a. nya konkurrensutsatta medel till universitet och högskolor och strategisk rekrytering samt en förstärkt satsning på excellenscenter, forskningsinfrastruktur, banbrytande forskning och strategisk teknik. Regeringen presenterar även insatser för att främja ett ökande svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och innovation, exempelvis avser man att ta fram en handlingsplan inför nästa ramprogram.

Regeringen föreslår dessutom satsningar på bioekonomi och miljö och klimat eftersom det behövs kunskap och innovation inom de områdena för att genomföra den gröna omställningen på bästa sätt. Regeringen lyfter även fram forskning inom hälsa och life science-sektorn som särskilt viktigt för Sverige. Regeringen bedömer att det även behövs ny kunskap inom områdena brottslighet, socialtjänst, skola och vård.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen avser att inrätta ett gemensamt innovationskontor för de kulturella och kreativa branscherna med uppgift att bl.a. underlätta samarbetet mellan konstnärliga högskolor och andra aktörer i olika delar av landet. De konstnärliga och kreativa branscherna betyder allt mer för Sveriges ekonomiska utveckling och möjligheterna att åstadkomma attraktiva livsmiljöer och en hållbar samhällsutveckling. Design och formgivning av hög kvalitet är i många avseenden avgörande för att kunna utveckla nya produkter och tjänster och ett gemensamt innovationskontor underlättar samarbetet mellan befintliga aktörer och nätverk på området. Utskottet delar även uppfattningen att kunskap och stöd om hur man hanterar och skyddar immateriella tillgångar är särskilt viktigt för att få fler intresserade av att starta egna företag eller projekt för att se till att forskning och idéer inom konst och kultur kommer till nytta. Utskottet välkomnar att regeringen betonar att innovationskontoren vid universitet och högskolor ska säkerställa att det finns processer på plats för att stödja forskare och studenter i immaterialrättsfrågor och entreprenörskap (s. 79–80).

Utskottet välkomnar även regeringens förslag till fortsatt satsning på forskning för hållbart samhällsbyggande och beslutet om förlängning av uppdraget till Formas. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs ökad kunskap om vilken betydelse den byggda miljöns utformning har för trygghet och brottsförebyggande arbete i ett svenskt sammanhang. Likaså

delar utskottet regeringens bedömning när det gäller behovet av förbättrad samordning och samverkan mellan dem som bedriver forskning om landsbygdens förutsättningar, landsbygdsutveckling och regional utveckling (s. 102–103). Inte minst civilsamhällets organisationer och verksamhet bidrar enligt utskottet till landsbygdens förutsättningar för hållbar utveckling och tillväxt. Utskottet vill därför särskilt lyfta fram att regeringen betonar vikten av ytterligare forskning om civilsamhällets insatser och samverkan med offentliga aktörer i förhållande till det förebyggande folkhälsoarbetet (s. 112).

Utskottet välkomnar att regeringen förlänger den särskilda satsningen på forskning om Förintelsen och antisemitism som Vetenskapsrådet har i uppdrag att genomföra. Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att det även framöver finns ett stort behov av forskning och kunskap som kan understödja demokrati, samhällelig motståndskraft och reformprocesser såväl i Östeuropa som globalt. Utskottet vill i det sammanhanget även lyfta fram möjligheterna till synergier mellan den aktuella forskningssatsningen och den verksamhet som Forum för levande historia bedriver (s. 120–121).

Utskottet delar regeringens uppfattning att det behövs mer kunskap om hur träffsäkra olika insatser för barns och ungas utveckling och hälsa är. Liksom regeringen anser utskottet att det även gäller frågan om samverkan mellan och inom de samhällsaktörer som möter barn och unga samt civilsamhällets insatser och samverkan med offentliga aktörer. Utskottet välkomnar därmed regeringens förslag om att Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) ska inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram med fokus på barns och ungas uppväxtvillkor och hälsoutveckling (s. 122).

Stockholm den 18 mars 2025

På kulturutskottets vägnar

Mats Berglund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Berglund (MP), Malin Danielsson (L), Alexander Christiansson (SD), Lawen Redar (S), Kristina Axén Olin (M), Lars Mejern Larsson (S), Jonas Andersson (SD), Azadeh Rojhan (S), Emma Ahlström Köster (M), Runar Filper (SD), Ewa Pihl Krabbe (S), Peter Ollén (M), Roland Utbult (KD), Anna-Lena Hedberg (SD), Louise Thunström (S) och Anne-Li Sjölund (C).